

Stichting Werkgroep Milieubeheer Rhenen

NIEUWSBRIEF 2005 NR. 1

Een greep uit de activiteiten van de WMR van het afgelopen halfjaar	1
Broedvogelinventarisaties binnen de gemeente Rhenen	3
Paddentrek	6
Boomfeestdag	7
Marspolder wateroverloopgebied?	7
Houtversnipperingsbedrijf Marsdijk	8
Licht en duisternis in en rond Rhenen	9
Ecologische verbindingen en reconstructie Binnenveld	11
Provincie Utrecht en veilig fietsen	13
Wijkbeheer en de WMR	14
Baggerdepot in de Zandwinput Ingensche Waarden	15
Uitbreiding Remmerden - Bestuurlijk Dominospel	17
Financieel overzicht 2004 WMR	19
Adressen en links	20
Doelstelling	21

JAARVERGADERING: "Het Schootsveld rond de binnenstad: recht doen aan historische en ecologische waarden"

Op 18 mei a.s. om 20.00 uur organiseert de WMR haar Jaarvergadering voor donateurs en belangstellenden rondom het "Schootsveld". De WMR wil aandacht vragen aan de gemeente en andere betrokken partijen voor een goede afstemming van gaande en nieuwe ontwikkelingen met de cultuurhistorie en ecologie van het schootsveld als groengordel rondom de binnenstad. De WMR probeert een aanzet te geven voor de ontwikkeling van een visie als toets voor alle ruimtelijke plannen die het unieke karakter van het schootsveld beïnvloeden.

***U bent van harte welkom op woensdag 18 mei a.s. om 19.45 uur
in de Hof van Rhenen, Grutterstraat 17, Rhenen***

EEN GREEP UIT DE ACTIVITEITEN VAN DE WMR VAN HET AFGELOPEN HALFJAAR

Sinds de vorige Nieuwsbrief heeft de WMR zich weer bezig gehouden met natuuracties en activiteiten op het gebied van voorlichting en natuureducatie. Daarnaast leverde zij ook een actieve bijdrage aan het ontwikkelen van diverse plannen die van belang zijn voor de kwaliteit van milieu, natuur en landschap in de gemeente Rhenen. Hier volgt een greep uit die activiteiten. Sommige van die activiteiten worden verderop in deze Nieuwsbrief nog nader belicht.

Natuuracties

Ook dit jaar verzorgden ca. 20 vrijwilligers van de WMR met groot enthousiasme het overzetten van padden, kikkers en watersalamanders. Dat gebeurde over een uitzonderlijk korte periode van maar 14 dagen in de tweede helft van maart.

Voorlichting

Na enige jaren afwezigheid nam de WMR in november 2004 weer deel aan de POR Wereldmarkt in de hal van het gemeentehuis. Dat is ons goed bevallen. Wij hebben kunnen spreken met een flink aantal geïnteresseerden met als resultaat drie nieuwe donateurs en twee personen die mee willen werken aan activiteiten van de kerngroep van de WMR. Dit najaar is de WMR weer van plan van de partij te zijn op de Wereldmarkt.

De WMR heeft de gemeente geholpen met gegevens over wegbermplanten en advies voor een natuurvriendelijk beheer van wegbermen. Ook stelde zij ecologische inventarisatiegegevens beschikbaar aan de gemeente over het gebied rondom de voormalige kalkzandsteenfabriek Vogelenzang die van betekenis zijn voor de planvorming van dit gebied die de gemeente binnenkort wil starten.

De WMR is van plan de gemeente erop te wijzen dat de provincie Utrecht het slechtst scoort in het veroorzaken van lichthinder en dat Rhenen binnen Utrecht op haar beurt ook slecht scoort. Zij wil de gemeente wijzen op betrekkelijk eenvoudige maatregelen die de uitstraling van licht kunnen verminderen en die ook nog energie kunnen besparen.

Natuureducatie

De WMR is elk jaar met een kraam aanwezig op de Boomfeestdag om scholieren aan de hand van planten en dieren (padden, salamanders en andere waterdieren) te vertellen over de natuur. Dit jaar werd die dag gehouden op 15 maart. Leden van de WMR verzorgden natuurexcursies o.a. voor de bewoners van Rhenendael.

Bijdragen aan het ontwikkelen van plannen

De WMR heeft zich vorig najaar intern afgevraagd wat de beste wijze is om bezig te zijn met

plannen van de overheid en van particulieren die schadelijk kunnen zijn voor het milieu en de natuur in Rhenen en omgeving (zie daarvoor ook de vorige Nieuwsbrief). Het interne denkproces heeft geleid tot de opstelling van een 'Doelstelling van de WMR' die aan de gemeente en andere instanties en partijen zal worden gegeven om duidelijk te maken waar de WMR voor staat en wat zij wil. Bekendheid met haar doelstelling vergroot de voorspelbaarheid van het optreden van de WMR (zie achterzijde van deze nieuwsbrief).

In het interne denkproces kwam de vraag naar voren of de WMR vooral zou moeten reageren wanneer zij wordt geconfronteerd met plannen of voornemens die al in een gevorderd stadium zijn. Dat zou dan moeten gebeuren door het indienen van zienswijzen of bezwaren/beroepen bij gemeenten of provincies tegen die plannen. Of is het ook mogelijk dat meer wordt geprobeerd problemen voor te zijn door vroegtijdige samenwerking met die overheden? De conclusie is dat de keuze voor de beste aanpak afhangt van elke specifieke situatie en verder ook in hoeverre besluitvorming is gevorderd. De voorkeur gaat daarbij uit naar zoveel mogelijk samenwerking met die overheden, maar dat is niet altijd mogelijk. Soms heeft de WMR als belangenvertegenwoordiger geen andere keus dan bezwaar maken of beroep aantekenen tegen voor de natuur en het milieu ongewenste ontwikkelingen. In het afgelopen half jaar heeft de WMR zich aldus op zowel reactieve als coöperatieve wijze bezig gehouden met plannen van overheden en particulieren.

Proactief

Wanneer mogelijk werken wij dus samen met gemeente of provincie om plannen en voornemens een meer milieuvriendelijke inhoud te geven. Zo heeft de WMR een studierapport gemaakt over de mogelijkheden en knelpunten bij de realisatie van een Ecologische Verbindingszone (EVZ) tussen de Laarsenberg en de Utrechtse Heuvelrug. Deze EVZ is geprojecteerd in de steeds schaarser wordende open ruimte tussen Rhenen en Achterberg. De WMR is bang dat de in het streekplan voorgestelde route voor de EVZ ter hoogte van de Boslandweg en de bedrijven van Hijnekamp en Wiesenekker niet haalbaar is. Zij stelt daarom een alternatieve route voor ten zuiden van de Bovenweg in Achterberg. Het rapport is aangeboden aan de gemeente. Binnenkort zal B&W een besluit nemen met behulp van het WMR rapport.

Coöperatief

De WMR is samen met de Milieuwerkgroep Buren betrokken geweest in een overleggroep die door de provincie Gelderland in het leven is geroepen om de publieke opinie te peilen over een plan van het bedrijf Ingensche Waarden B.V. om

verontreinigde bagger te bergen in de zandwinput tegenover Elst. De besluitvorming over de baggerstort moet nog plaatsvinden. In het artikel verderop in deze Nieuwsbrief wordt meer verteld over deze overleggroep.

Reactief

De WMR verzet zich tegen de uitbreiding van het bedrijventerrein Remmerden. Zij acht die uitbreiding onnodig en bovendien slecht onderbouwd. De reden dat uitbreiding nodig zou zijn om ondernemers in Rhenen de kans te geven hun bedrijf te verplaatsen naar Remmerden is volgens de WMR een gelegenheidsargument. Bovendien gaat aldus weer een deel van de zuidhelling van de Heuvelrug grenzend aan het Nationaal Park verloren inclusief het archeologisch bodemarchief van dit gebied door vergraving. Een schorsingsverzoek van de WMR werd door de rechtbank in Utrecht afgewezen. De WMR bekijkt welke andere juridische mogelijkheden nog openstaan in het verzet tegen de uitbreiding.

Jaarvergadering op 18 mei

Tot slot willen wij een ieder attenderen op de volgende activiteit. Op 18 mei a.s. om 20.00 uur organiseert de WMR haar Jaarvergadering voor

donateurs en belangstellenden in het Hof van Rhenen rondom het thema "*Het "Schootsveld" rond de binnenstad: recht doen aan historische en ecologische waarden*". De WMR wil hiermee aandacht vragen aan de gemeente en andere betrokken partijen voor een goede afstemming van gaande en nieuwe ontwikkelingen (o.a. het plan Binnenstad-Oost en de nieuwe parkeerplaats bij Buitenomme) met de cultuurhistorie en ecologie van het schootsveld als groengordel rondom de binnenstad. Eerder maakte de WMR een studierapport over een deel van het schootsveld: het Koningin Elizabeth plantsoen. De WMR probeert op de Jaarvergadering een aanzet te geven voor de ontwikkeling van een natuur- en cultuurhistorische visie als toets voor alle ruimtelijke plannen die het unieke karakter van het schootsveld beïnvloeden. De lezers van deze Nieuwsbrief worden van harte uitgenodigd om op 18 mei de WMR Jaarvergadering bij te wonen.

Han Runhaar en Jules Scholten

STICHTING WERKGROEP MILIEUBEHEER RHENEN

Voorzitter wnd:	<i>Han Runhaar</i>	<i>De Thijmenstoren 15</i>	<i>3912 AR Rhenen</i>	<i>0317-613615</i>	<i>han.runhaar@hetnet.nl</i>
Secretaris:	<i>Jules Scholten</i>	<i>Cuneralaan 76</i>	<i>3911 AD Rhenen</i>	<i>0317-617145</i>	<i>jules.scholten@planet.nl</i>
Penningmeester:	<i>Alie de Boer</i>	<i>Pr. Bernardstraat 42</i>	<i>3911 CP Rhenen</i>	<i>0317 613696</i>	
Redactie:	<i>Karina Hendriks</i>	<i>Herenstraat 86</i>	<i>3911 JG Rhenen</i>	<i>0317 618097</i>	<i>c.j.m.hendriks@hetnet.nl</i>
Postadres:	<i>Stichting WMR</i>	<i>Postbus 67</i>	<i>3910 AB Rhenen</i>		
Postgiro:	<i>2911077</i>	<i>t.n.v. penningmeester WMR Rhenen</i>			

BROEDVOGELINVENTARISATIES BINNEN DE GEMEENTE RHENEN

In 2004 zijn binnen de gemeente Rhenen enkele gebieden op broedvogels geïnventariseerd. Dit zijn de *Palmerswaard*, *Plantage Willem III* en het *Kerckebos* (incl. begraafplaats). De inventarisaties zijn uitgevoerd onder auspiciën van de KNNV - Vogelwerkgroep Wageningen.

Palmerswaard

De *Palmerswaard* wordt jaarlijks geïnventariseerd en dus ook in 2004. Dit jaar is het aantal vastgestelde territoria op 353 gesteld, verdeeld over 57 soorten. Dit is een verdere vooruitgang ten opzichte van 2004 toen er 55 soorten en 325 territoria waren vastgesteld.

Nieuwkomers die nog nooit in de *Palmerswaard* zijn vastgesteld : *Tureluur*, *Appelvink*, *Groene Specht* en *Sperwer*.

Helaas zijn enkele nieuwkomers van vorig jaar, nl. de *Dodaars*, *Ransuil*, *Boomkluver* en *Wintertaling* niet meer tot broeden gekomen. Door toenemende bebossing neemt het aantal territoria in dit biotoop sterk toe. Met name soorten als *Tjiftjaf*, *Fitis* en *Tuinfluit* profiteren van de veranderende begroeiing. Ook de *Grasmus* is sterk toegenomen terwijl de *Bosrietzanger* het aantal uit 2002 van 22 nog heeft overtroffen tot 28 territoria.

De *Blauwborst* is met 4 territoria weer goed vertegenwoordigd maar de *Kleine Karekiet* is bijna verdwenen met nog maar één 1 territorium terwijl de soort in 2002 nog met 8 territoria aanwezig was.

Hoewel er grote groepen (soms wel 70-80) foeragerende *Oeverzwaluwen* gesignaleerd worden komt de soort niet tot broeden in één van de vele steile oevers. Wel is een kleine kolonie (8 bezette nesten) vastgesteld in de zuidoever van de *Rijn* tegenover de *Palmerswaard*. Ook de andere zwaluwsoorten (*Boeren* - en *Huiszwaluw*) foerageren massaal boven de *Palmerswaard*.

Er zijn tien soorten van de (nieuwe) *Rode Lijst* waargenomen nl. *Huismus*, *Ringmus*, *Kneu*, *Matkop*, *Graspieper*, *Boerenzwaluw*, *Graspieper*, *Groene Specht*, *Koekoek* en *Tureluur*.

s'Winters worden veel *Kuifeenden*, *Slobeenden*, *Smienten*, *Wilde Eenden* en *Kramsvogels* waargenomen.

Half september is de *Visarend* tweemaal waargenomen.

Een goed vogeljaar voor de *Palmerswaard* met weer twee soorten erbij.

Door het intensieve beheer en gebruik van de *Veerweide* werden daar slechts 2 territoria vastgesteld te weten 1 *Ekster*, en 1 *Houtduif*.

De definitieve inrichting van de *Palmerswaard* laat nog steeds op zich wachten.

De gemeente Rhenen probeert een breed gedragen plan te formeren zodat het gebied vanaf de *Rijnbrug* tot het eind van de *Palmerswaard* een aaneengesloten gebied wordt waar recreatie en natuurontwikkeling samen op gaan. Het *Utrechts Landschap* wacht kennelijk op deze ontwikkeling zodat men nog geen definitief beheersplan voor het gebied heeft gemaakt. De gemeente Rhenen heeft, samen met de *WMR*, actie ondernomen richting bewoners van de steilrand om behoud van de natuurwaarden in deze strook af te dwingen. Ook zijn bewoners geadviseerd welke bomen en struiken men het beste kan poten zodat het beeld van de steilrand weer versterkt kan worden. Desondanks zijn door aanwonenden ook dit jaar weer diverse tuinen kaal gemaakt vanwege het mooie uitzicht dat dan ontstaat. Dit komt echter de vogelstand niet ten goede! Bijvoorbeeld de *Ransuil* kan hierdoor wel eens verjaagd zijn.

Plantage Willem III

De *Plantage Willem III* is dit jaar op verschillende disciplines geïnventariseerd door de KNNV afd. Wageningen. In dit kader zijn ook de vogels geïnventariseerd. Het was 5 jaar geleden dat dit door de vogelwerkgroep was gebeurd, toen nog onder leiding van J. Steenman.

De *Plantage Willem III* is voor het beheer nu samengevoegd met de *Remmerdense Heide* zodat er een zeer fraai, aaneengesloten gebied is gerealiseerd met veel variatie in zowel flora als fauna.

Het aantal vogelsoorten van 38 gelijk is gebleven met het aantal van 1999. Echter van de

aanwezige soorten uit 1999 zijn er 7 verdwenen, nl. de *Glanskop*, *Grasmus*, *Graspieper*, *Huismus*, *Patrijs*, *Putter* en *Tuinfluiter*.

Vanaf 1995 zijn bovendien de *Matkop* en *Zwarte Roodstaart* verdwenen.

Gelukkig zijn er dus ook weer evenveel nieuwe soorten verschenen nl. de *Bosuil*, *Grauwe Vliegenvanger*, *Groene Specht*, *Groenling*, *Kneu*, *Nijlgans* en de *Roodborsttapuit*.

Het aantal territoria is wel spectaculair toegenomen. Van 160 in 1999 tot 262 in 2004! Vanwege de toegenomen begroeiing in de vorm van opkomende Berkenbosjes aan de noordzijde van het gebied zijn enkele soorten sterk toegenomen. Het gaat dan met name om de *Fitis*, *Koolmees*, *Pimpelmees*, *Tjiftjaf*, *Vink* en *Zwartkop*.

Omdat het gebied zich kenmerkt als open gebied met groepen struiken en bomen voelen de *Geelgors*, *Boompieper* en de *Roodborsttapuit* zich er blijkbaar goed thuis. In 1999 werd de *Roodborsttapuit* buiten het broedseizoen wel waargenomen maar nu is de soort met 6 paar vertegenwoordigd. In dit kader kan ook de aanwezigheid van de *Grauwe Vliegenvanger* worden gezien. In het oudere bosje achter de parkeerplaats vindt de *Spreeuw* met 10 paar makkelijk onderkomen. Opmerkelijk is de achteruitgang van de *Fazant* van 5 paar in 1999, naar 1 paar nu.

Er zijn 4 soorten van de nieuwe Rode Lijst 2004 aangetroffen nl., *Grauwe Vliegenvanger*, *Groene Specht*, *Kneu* en *Ringmus*.

Enkele interessante losse waarnemingen die mogelijk in potentie broedgevallen zouden kunnen worden zijn die van de *Kerkuil* en *Tapuit*. Voor de *Kerkuil* is in 1999 door J. Steenman een kist geplaatst in de woonschuur van de familie Muiswinkel op de Plantage. Deze nestgelegenheid is in 2002 en 2003 tussen oktober en maart bewoond geweest door een *Kerkuil*. Dit jaar was dat niet het geval.

Een paartje *Tapuit* is meermalen waargenomen tot 16 mei toe, echter geen nestindicerend gedrag geconstateerd. Het afgelopen jaar en ook weer dit jaar wordt de *Klapekster* langdurig waargenomen. De aanwezigheid van de *Klapekster* duurt enkele maanden, vorig jaar van november tot einde maart. Dit jaar de eerste waarneming op 1 december.

De waarneming van 2 *Veldduilen* op 30 oktober zijn het vermelden waard (waarneming André Karper).

De Plantage Willem III ontwikkelt zich tot een mooi, grotendeels open gebied die goed aansluit op de naastgelegen Remmerdense Heide. Bovendien zijn er plannen om het gebied aan te laten sluiten op de zuidelijk gelegen Elster Buitenwaard.

Vermeldenswaard is verder nog dat er veel Hazen, Reeën en Konijnen zijn geregistreerd.

Het gebied wordt druk bezocht door wandelaars. Het zou de rust, flora en fauna in het gebied ten goede komen als er alleen gewandeld mag worden over de uitgezette route door het gebied. Nu loopt men overal dwars door het gebied en verstoort zo potentiële grondbroeders zoals *Graspieper*, *Fazant*, *Patrijs* en *Kwartel*. Een zonering van recreatie zal het gebied zeker ten goede komen.

Kerckebosch

Het Kerckebosch is voorzover wij weten niet eerder geïnventariseerd op broedvogels. Daar de huidige begraafplaats deel uit maakt van het Kerckebosch leek het ons goed nu te inventariseren in verband met de geplande uitbreiding van de begraafplaats.

Mede door de parkachtige aanleg van de begraafplaats is de vogelstand hoog te noemen.

In vergelijking met de overige bosgebieden in Rhenen herbergt alleen de Grebbeberg meer territoria per hectare dan het Kerckebosch. Het Kerckebosch heeft een vogeldichtheid van 10,4 per hectare.

Het aantal territoria bedroeg 114 en het aantal soorten was 33.

Hoe klein het gebied ook is (11 ha) de uitkomst bevestigt de algemeen aanvaarde stelling dat een coulissenbos meer territoria kan herbergen dan een bos met voornamelijk hoogopgaand hout.

Enkele uitschieters in de vogelstand zijn 6 territoria van de *Geelgors* en de territoria van de *Wielewaal*, *Sijs*, *Goudvink* en *Grauwe Vliegenvanger*.

De vraag kan worden gesteld hoe de uitbreiding van de begraafplaats de omvang en samenstelling van de broedvogelpopulatie zal beïnvloeden.

Het antwoord is niet moeilijk. Wanneer de gemeente Rhenen dezelfde fantasierijke en gevarieerde inrichting toepast als op de bestaande begraafplaats, dan mag op middellange termijn een toename van de populatie worden verwacht en wellicht ook een verdere gunstige uitwerking op de kwaliteit, al zal de samenstelling veranderen.

Het spreekt voor zich dat een saaie inrichting met weinig, lage begroeiing en het ontbreken van variatie de vogelstand in ongunstige zin zal beïnvloeden.

Wanneer u geïnteresseerd bent in meer gespecificeerde gegevens van de bovenstaande gebieden kunt u contact opnemen met de auteur van dit artikel.

Piet van Klaveren

PLANTENINVENTARISATIE OP DE PLANTAGE WILLEM III

Een aantal (kern)leden van de WMR is tevens lid van de KNNV afdeling Wageningen en Omstreken. Niet iedereen kent deze landelijke 'Vereniging voor Veldbiologie', waarbij de letters KNNV staan voor 'Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging'. Deze werd al in 1901 opgericht door enkele fameuze natuurbeschermers van het eerste uur zoals Heinsius en Jac.P. Thijsse. Volgens de statuten is het 'een natuurstudievereniging die zich tevens inzet voor natuurbescherming en het bevorderen van natuurbeleving'. Landelijk zijn er ruim 8000 leden, dat is minder dan het ledenaantal van de IVN, een organisatie die deels dezelfde dingen doet als de KNNV maar die wat meer is gericht op de educatie van een breed publiek en daarom met zijn excursies wat vaker in de plaatselijke krant is te vinden. In feite is de IVN daartoe in 1960 van de KNNV afgesplitst.

De afdeling Wageningen behoort landelijk gezien tot de zeer actieve afdelingen en maakt een opvallende groei door richting 400 leden, zodat het nu de op een na grootste is. Er zijn enkele aparte werkgroepen, voor vogels, planten, mossen, paddestoelen en binnenkort ook voor insecten. Deze organiseren niet alleen vele excursies en studieavonden maar ook een jaarlijkse intensieve soorteninventarisatie van een of enkele natuurgebieden in de omgeving, soms in samenwerking met een andere natuur- of milieuorganisatie. Zo heeft de WMR samen met de KNNV in het jaar 2000 Kwintelooijen geïnventariseerd op de aanwezige soorten van vele groepen flora en fauna en daaruit is in samenwerking met de gemeente Rhenen en het Recreatieschap Z.O.Utrecht een zeer compleet inventarisatierapport tot stand gekomen, inclusief beheersadviezen die in de praktijk deels zijn of worden opgevolgd.

In 2004 stond de Plantage Willem III ten oosten van Elst centraal en werden daar de aanwezige broedvogelsoorten, planten, mossen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, enz. geïnventariseerd. Binnenkort zal een verslag met veel teksten, tabellen en foto's verschijnen, dit in samenwerking met de eigenaar/beheerder de Stichting Het Utrechts Landschap. Zelf was ik deelnemer met nog een aantal leden van de KNNV Plantenwerkgroep die elke twee weken het gebied bezochten van april tot en met september met als doel zo veel mogelijk plantensoorten op te sporen en tevens globaal aan te geven hoe talrijk ze zijn en (soms) op welke plaats(en) ze groeien. In de winter volgde dan het uitwerken van de gegevens en als eerste auteur maakte ik de tabellen en teksten (in totaal 18 blz.). Door een vegetatiekundige typering per plant kon ik tevens aangeven hoe in totaal de vegetatie zich ontwikkelt sinds in 1995 het gebied van

akkergebied voor het uitproberen van nieuwe akkerbouwgewassen door de Cebeco overgang naar Het Utrechts Landschap die er door extensieve begrazing met Galloways en Koniks een half open natuurlijk landschap van wil maken. De Plantage Willem III is circa 100 ha groot en vormt tegenwoordig een eenheid van in totaal 216 ha met de aangrenzende Remmerdense Heide (gemengd bos en heide) en De Blokken (oorspronkelijk productiebos met vooral Larix en Douglasspar). Het gebied is in de loop der tijden nog al van gebruik door de mens veranderd. Ontstaan als sandr (= uitspoelsvlakke vanuit de gletsjers in de voorlaatste ijstijd) ligt het licht hellend van 12 m naar 52 m hoogte op de zuidwestelijke flank van de Heuvelrug. Door eeuwenlange ontbossing en begrazing ontstond er overwegend heide, maar na 1850 werd het een tabaksplantage, vanaf 1930 kwam er fruitteelt en tenslotte na 1964 akkergebied. De provincie wees er in 2000 een sneeuwsmeltwaterdal uit de laatste ijstijd aan als aardkundig monument. Het Utrechts Landschap begon er met enkele jaren roggeteelt zonder bemesting om aldus de bemestingsgraad van de bodem terug te dringen en zo hopelijk te voorkomen dat er te veel ruigtevegetatie zou ontstaan. Een meer natuurlijke begroeiing zal bestaan uit heischraal grasland en bosjes met berk, eik, meidoorn en grove den. Door begrazing zal het niet dichtgroeien en ook het mooie uitzicht richting Elst en Betuwe kan blijven bestaan. We vonden in totaal 279 soorten planten, waaronder maar liefst 11 die op de zogenaamde Rode Lijst staan van bedreigde soorten. Omdat ik al vanaf 1995 inventarisaties verrichtte kon een verschuiving van een akkerplantenflora naar graslandvegetatie getalsmatig worden aangegeven en bovendien een beheersadvies uitgebracht. Het voert te ver om onze resultaten hier in detail toe te lichten en ik verwijs daarom naar het a.s. rapport. In ieder geval blijkt weer, ook uit de resultaten van de tellingen van het aantal broedvogels (zie artikel van Piet van Klaveren), dagvlinders, enz. dat je met een hobby zoals kennis van de natuur heel zinvol bezig kunt zijn, zowel voor je zelf als voor de maatschappij.

Dirk Prins

PADDENTREK

Een van de zaken die elk voorjaar 'vaste prik' is in de aandacht van de Nederlandse milieu- en natuurbescherming is de paddentrek in de maand maart. Op radio en TV, in de kranten is er altijd wel een ijverig journalist die er aandacht aan schenkt, dus kennelijk is het interessant voor een breed publiek. Nu ja, logisch eigenlijk, want de Gewone pad (= *Bufo bufo*) is inderdaad zo gewoon en talrijk in ons lage land dat bijna iedereen er tijdens de voortplantingstrek wel tegen aan moet lopen of..... er over heen 'moet' rijden....

Dat laatste was voor Ans en mij zo'n tien jaar geleden een reden om met een reddingsactie te starten langs de Utrechtsestraatweg direct ten westen van Rhenen. Vooral tussen de aansluiting Berkenweg tot en met landgoed de Tangh troffen we op de warmere dagen in maart, elke avond wel tientallen tot honderden paddenlijkjes aan en dat was niet iets om met droge ogen naar te kunnen blijven kijken. Wijlen Ko Steenman, de bekende Rhenense KNNV-er, vogelinventarisator en natuurbeschermer tot bijna 2000, had het op die plek ook al gezien maar niemand (inclusief de Dierenbescherming) ondernam actie.

Er was toen al wel sprake van het tijdens de nachtelijke uren afsluiten van Autoweg (paddentrek naar de Leemkuil) en Oude Veense Grintweg (trek naar Kwinteloijen), en WMR-leden zoals ik hielpen met het 's avonds neerzetten en de volgende ochtend weer vroeg verwijderen van dranghekken. Intussen zijn daar de bekende verbodsborden (afsluiting van 18 u. tot 7 u.) voor in de plaats gekomen, en gemeentelijk hoofd wegvoorzieningen Kees Rijkse wacht nu elk jaar begin maart op mijn telefoontje dat de borden geplaatst kunnen worden (en de politie ter surveillance gewaarschuwd) en op het latere tweede seintje om ze weer te verwijderen. Meestal omvat dit 4 à 5 weken, maar dit jaar hebben ze er maar 16 dagen gestaan. Een aantal zachte, vochtige dagen achtereen doet de padden lopen. Daarnaast weten we door ervaring steeds beter in te schatten wanneer de hoodtrek zal zijn. Dit bekort ook de politieursurveillance en het niet kunnen gebruiken van de Autoweg door de automobilist en ander verkeer gedurende de nacht (er worden elk jaar flink wat bekeuringen uitgeschreven....!).

Dit jaar hadden we door de aanhoudend lage temperaturen tijdens de eerste helft van maart een nog niet eerder vertoonde zeer late start, want pas op woensdag 16 maart hebben we de eerste padden overgezet. Maar daarna bleef de temperatuur zodanig op niveau -- meestal duidelijk boven de vereiste 10 graden C. -- dat de totale trek in 14 dagen 'rond' was....! Dit was zeer prettig voor ons als coördinator van een groep van circa 20 personen (inclusief enkele kinderen in gezinsverband) die ons de laatste 5

jaren zijn gaan helpen bij het overzetten, waaronder ook enkele WMR kernleden. Andere jaren was er altijd wel een koudeperiode tussendoor waardoor we de deelnemers, die per avond worden ingeroosterd, weer moesten afbellen. Wij gebruiken vanaf het begin van de genoemde 10 jaren een overzetmethode die anders is dan die gebruikt wordt bij bijvoorbeeld de Plantage Willem III en nabij Amerongen waar ook elk jaar 'paddenploegen' actief zijn, in het eerste geval vrijwilligers van Stichting Het Utrechts Landschap en in het tweede van de vereniging Dorp en Natuur. Deze werken met tevoren ingegraven paddengaas en dito emmers, en bij Amerongen zijn nu zelfs enorme stukken vaste gaasopstellingen gemaakt, aan beide zijden van de weg. Onze vrijwilligers lopen of fietsen op onderling verdeelde trajecten aan de noordzijde van de Utrechtse straatweg heen en weer en zodra zich een pad vanuit de berm of helling op het fietspad waagt trachten wij deze tijdig te pakken en in een emmer te zetten. Na verloop van tijd leegt ieder zijn of haar emmer aan de zuidzijde in een stukje weiland of op de toegangsweg van de Palmerswaard. Daar zal in het water het afzetten van eitjes en sperma plaats-vinden. Het aantal wordt geteld. Een belangrijk 'faciliterend' aspect bij onze methode is dat de meeste padden al binnen drie kwartier na het donker worden lopen en daarna bijna niet meer, zodat we kunnen stoppen. Onze 'oogst' varieert van jaar tot jaar tussen de 350 en 750 padden en deze keer bedraagt de eindscore 636, plus 38 Bruine kikkers en 2 Kleine watersalamanders. De laatsten zijn duidelijk al in februari actief. In verband met de reconstructie van de N225 annex aanleg fietspaden tussen Elst en Rhenen beraden we ons op eventuele extra voorzieningen. De provincie waarmee ik contact zocht is bereid ter plekke te komen kijken. Ingraven van gaas en (vele) emmers zou echter wel heel veel extra werk betekenen, vooraf en na afloop, en de werkperiode verlengen. Iedereen bedankt voor de bereidwillige inzet en gezellige contacten rond deze hulp aan de padden....!

Dirk Prins

BOOMFEESTDAG

Elk jaar in maart is er de nationale Boomfeestdag: kinderen van basisscholen planten bomen en/of hebben een excursie in de natuur waarbij er iets over boom, plant en dier verteld wordt en ze een vragenformulier moeten invullen.

In Rhenen is het al jaren een vrij succesvol gebeuren want praktisch alle scholen doen mee, en meerdere natuur- en milieuorganisaties hebben een actieve inbreng. Ook dit jaar zijn er in de Stadsbossen jonge boompjes geplant, op een plek die tevoren was opengekappt halverwege het fietspad dat van de Reumersweg richting Larikhof loopt. Het betrof een partij Zomer-eikjes die goed passen in het nieuwe beheerplan waarin immers sprake is van een toename van het aandeel inheems loofhout en een meer kleinschalig beheer.

Hiernaast was een route door het bos vastgesteld van ongeveer anderhalf uur langs in totaal 6 kraampjes van verschillende organisaties die iets over natuur of milieu vertellen. Om te beginnen was er de gemeente zelf; iemand van Ruimte en Groen/Beheer Openbare Ruimte vertelde iets over allerlei aspecten van de houtteelt. Ook kwam de Eikenprocessierups aan bod. Die werd afgelopen zomer actief bestreden o.a. op de Zomereiken langs de Zuidelijke Meentsteeg. In een tweede stand van de gemeente stelde iemand van de afdeling Milieu de afvalproblematiek aan de orde. Dan was er het IVN dat iets vertelde over de ouderdom van bomen, de variatie in de vruchten en zaden, verschillen in tak en blad, enz. De KNNV bracht allerlei aspecten van de vogels in het bos te berde bracht. Ook de GLTO was aanwezig, met aabare dieren als konijnen en kippen en met vragen over zwaluwen en uilen, hetgeen heel goed aansluit bij de juist gestarte acties tot een meer actieve bescherming van deze zo in aantal teruggelopen vogelsoorten.

En dan onze eigen stand; deze beman ik al sinds vele jaren meestal in mijn eentje, maar dit jaar deed Karina ook mee zodat we elkaar konden afwisselen bij de 12 groepen kinderen. Onze kraam heeft altijd een prachtig plekje direct bij de Leemkuil.

Alleen al de ontstaanswijze hiervan is een interessant onderwerp. Tot zo'n 6 jaar geleden had ik het over allerlei verschillen tussen bomen en takken, maar sindsdien blijken de padden, salamanders en allerlei waterdiertjes een duidelijk méér aansprekend onderwerp temeer daar ik altijd velerlei levend materiaal laat zien. Vooral de demonstratie van een paartje van de Gewone pad is elk jaar een groot succes; er zijn kinderen die er van griezelen maar anderen willen zo'n diertje ook wel even op de hand. Met tot 15 groepen kinderen achter elkaar is dat voor een pad echter wat te veel van het goede. Ik wissel af met enkele Kleine watersalamanders, waarvan vooral het mannetje de show steelt met een oranje buik en opvallende grijze vlekjes. Het geheel werd weer gecomplementeerd met enkele Bootsmannetjes (= Ruggezwemmers), een waterwantsensoort met heel speciale zwembewegingen, wel een rover zoals ook de libellelarven, de grote Witgerande waterkever (dit jaar echter niet gevonden) en kleine bloedzuigers. Ook de larven van haften vis ik van tevoren uit het water van de Leemkuil zelf. De salamanders zijn, net als trouwens de padden, strikt beschermde dieren, dus zodra de voorstelling is afgelopen zet ik ze terug in het water. Met de padden ging het dit jaar mis, want precies tot aan de Boomfeestdag van 15 maart was het dit voorjaar te koud weer voor de paddentrek zodat ik de avond tevoren geen dieren kon vinden.....! We moesten het daarom met foto's doen dit keer.

Na afloop was er deze keer een lunch en evaluatie op het gemeentehuis met alle betrokkenen. Al met al vind ik deze educatieve WMR activiteit een leuke afwisseling met ons andere actiewerk!

Dirk Prins

MARSPOLDER WATEROVERLOOPGEBIED?

In maart verschenen berichten in de pers over het plan van het ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W) om in de Marspolder aan de overzijde van de Rijn in Lienden de dijk te verleggen en om de plas in die polder te gebruiken voor de stort van verontreinigde uiterwaardgrond. De WMR informeerde bij de provincie Gelderland naar de betekenis van deze berichten. Daaruit kwam naar voren dat de voorgestelde dijkverlegging en de stort van uiterwaardgrond passen in de "Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de rivier" die per 1 juni a.s. in de inspraak gaat. Volgens die PKB komt de Marspolder als onderdeel van de plannen voor rivierverruiming in aanmerking voor inrichting tot overloopgebied bij hoogwater van de Rijn. Daartoe zou de Marsdijk naar het zuiden moeten worden verlegd tussen de Rijnbrug en de

Tollewaard. De plas in de Marspolder is één van de depots die in deze regio mogelijk zijn voor opvang van de vrijkomende uiterwaardgrond die door de slechte kwaliteit van het Rijnwater en meegevoerd rivierslib in de afgelopen decennia verontreinigd is met zware metalen en organische stoffen.

Het mogelijke depot in de Marspolder is een ander project dan de voorgestelde slibstort in de Ingensche Waarden (zie verderop in deze Nieuwsbrief). Dat depot staat overigens ook op de lijst van mogelijke locaties voor de stort van verontreinigde uiterwaardgrond, maar het is nog niet zeker hoeveel locaties daadwerkelijk nodig zijn, bekeken vanuit rivierversuiming.

Jules Scholten

HOUTVERSNIJPERINGSBEDRIJF MARSDIJK

Tegenover Rhenen aan de Marsdijk vlakbij de brug ligt in de gemeente Buren het houtversnipperingsbedrijf van de Gebr. Van den Broek. De inwoners van Rhenen hebben het volle gezicht op dit bedrijf aan de overkant van de Rijn. Er mankeert veel aan de activiteiten van dit bedrijf dat gevestigd is op het bedrijventerrein Middelwaard-West op de plaats van een vroegere steenfabriek:

- De huidige activiteiten zijn in strijd met de bestemming “steenfabriek” op het bestemmingsplan “Uiterwaarden” van Buren. Daarnaast opereert het bedrijf zonder geldige milieuv vergunning. Die is weliswaar aangevraagd maar niet door de gemeente in behandeling genomen vanwege de strijdigheid met het bestemmingsplan.
- Het bedrijf heeft in de zomer van 2003 zonder toestemming van Rijkswaterstaat (RWS) rondom het bedrijf een metershoge aarden wal aangelegd kennelijk met de bedoeling om het bedrijf hoogwatervrij te maken. Dit is in strijd met het nationale plan “Ruimte voor de rivier”.
- Het bedrijf is gevestigd in de ruïne van de voormalige steenfabriek die bouwvallig is. Dat levert een veiligheidsprobleem op voor werknemers en voor (ongewenste) bezoekers.
- De hopen houtsnippers, zaagsel en boomstronken leveren visuele hinder op voor Rhenen. Daarnaast kon vanuit Rhenen in de zomer van 2004 worden gezien dat broei optrad in de hopen en er dus gevaar voor brand bestaat.

Onder druk van de provincie Gelderland, de VROM Inspectie en RWS (directie Oost Nederland) is de gemeente ertoe overgegaan om een handhavingstraject te starten. Op 1 november 2004 heeft de gemeente Buren het houtversnipperingsbedrijf van de Gebr. Van den Broek een

“dwangsbesluit” gegeven op grond van strijdigheid van de activiteiten van het bedrijf met de bestemming “Steenfabriek” op het bestemmingsplan “Uiterwaarden” van Buren. Het bedrijf wordt daarin gesommeerd om voor 27 januari 2005 op straffe van een dwangsom van € 250.000 alle “houtbewerkingsactiviteiten” te beëindigen en alles wat daarmee samenhangt (versnipperaars en de opslag van zaagsel, houtsnippers en boomstronken) te verwijderen. Het bedrijf heeft daaraan geen gehoor gegeven en heeft via zijn advocaat bezwaar gemaakt tegen dit besluit. Het bedrijf gaf daarin aan in onderhandeling te zijn met de gemeente over een herziening van het bestemmingsplan om hun activiteiten planologisch te legaliseren (door herziening van het bestemmingsplan). Dit streven naar legalisatie doet het bedrijf samen met de eigenaar van het terrein (K3) die op het bedrijventerrein een overslag voor zand en grind wil vestigen aan de vroegere jachthaven. Vanwege het bezwaar van het bedrijf heeft Buren besloten om het handhavingstraject voorlopig stil te zetten in afwachting van de uitkomst van het legalisatietraject. Inmiddels heeft over dat verzoek tot legalisatie een gesprek plaats gevonden tussen burgemeester Tammes en ambtenaren van de afdelingen RO en Milieu met Gelderland, RWS, K3 en het bedrijf Van den Broek plus advocaat. De uitkomst daarvan is dat K3 en Van den Broek zullen aangeven welke activiteiten voorgesteld kunnen worden die wel acceptabel kunnen zijn. In dat verband werd genoemd het in ere herstellen van de jachthaven die daar vroeger was. Ondanks dit gesprek is het onduidelijk hoe lang Buren nog wil wachten met uitvoering van het dwangsbesluit en hoe zal worden geoordeeld over het bezwaar tegen dat besluit. De WMR volgt de verdere ontwikkelingen met meer dan gewone belangstelling. Zij hoopt dat Buren voet bij stuk zal houden en niet opnieuw overgaat tot gedogen en afwachten.

Jules Scholten

LICHT EN DUISTERNIS IN EN ROND RHENEN

Recentelijk heeft de gemeente Rhenen verlichting geplaatst op de Oude Verlengde Veenendaalse weg. Erg sterke verlichting, op een weg die voorheen onbestraat was en een landelijke uitstraling had. Dit heeft bij diverse mensen een aardige schok opgeleverd. Hoe staat het nu eigenlijk met licht en duisternis in en rond Rhenen.

Laat het donker donker

Het toeval wil dat dit incident dat de WMR heeft wakker geschud precies samenvalt met de landelijke campagne *Laat het donker donker*. Dit is een project van Stichting Natuur en Milieu en de 12 Milieufederaties, en wordt binnen Utrecht ten uitvoer gebracht door de NMU (Natuur en Milieu Utrecht). De NMU zal in 2005 een aantal activiteiten organiseren voor publiek en politiek, en richt zich hierbij met name op de Utrechtse Heuvelrug. Op de website <http://www.laathetdonkerdonker.nl> is veel achtergrondinformatie en actuele informatie over de activiteiten te raadplegen.

Een project van Stichting Natuur en Milieu en de 12 provinciale Milieufederaties

Belang van duisternis

Voor mens en dier is duisternis 's nachts eigenlijk net zo belangrijk als licht dat is overdag. Een onderzoek uitgevoerd door Alterra toont aan dat een overgrote meerderheid van de ondervraagde mensen duisternis belangrijk vindt voor de natuur, voor het prettig kunnen slapen en voor de schoonheid van de nachtelijke hemel. Licht en duisternis regelt voor alle diersoorten (inclusief de mens) de hormoonhuishouding, en nachten die niet donker genoeg zijn kunnen resulteren in een verminderde weerstand tegen infectieziekten.

Voor dieren komen daar nog vele nadelige effecten bij zoals desorientatie, mislukking van voortplanting, verkeersslachtoffers en verkleining van het leefgebied voor dieren die door licht worden afgestoten. Veel dieren worden aangetrokken of juist afgestoten door licht, en beide is meestal nadelig. Per jaar sterven rond de 40 miljard insecten door verlichting in Nederland. Naast nachtinsecten is te veel nachtelijke verlichting schadelijk voor weidevogels, zoöplankton (met als gevolg algengroei), vissen, amfibien en vleermuizen.

Onder zoogdieren als hermelijn, bunzing, vos en egel neemt het aantal verkeersslachtoffers bij verlichting toe. Specifiek op de Utrechtse Heuvelrug worden de volgende soorten gestoord: vleermuizen, uilen, padden, salamanders, uiltjes, pijlstaartvlinders en waterinsecten.

Toestand op Heuvelrug en in Rhenen

Maar hoe is het nu gesteld met de (over)verlichting van de Utrechtse Heuvelrug en omgeving Rhenen in het bijzonder? Staatbosbeheer en de firma Sotto le Stelle (gespecialiseerd in lichthinder) hebben satellietgegevens betreffende uitstraling van licht naar boven over 1992/1993 en 2000 verwerkt. Hieruit blijkt dat Utrecht van de 12 provincies op de 11de plaats staat voor wat betreft lichtuitstraling. Utrecht wordt alleen gepasseerd door Zuid-Holland waar zoals bekend veel kassen staan. Als we de score van 1992/1993 vergelijken met 2000 dan blijkt de uitstraling ook nog eens met 15% te zijn toegenomen. Rhenen komt ook niet best uit de bus: Van de 36 gemeentes in Utrecht scoort Rhenen plaats 24. Als we het landelijk bekijken dan staat Rhenen van de 572 gemeentes in Nederland op plaats 400.

Een nachtelijke busrit

Dat is dus uitermate slecht en bijzonder zorgwekkend. Waar ligt dit nu aan en kan je dat ook zien als je in Rhenen 's-avonds of 's-nachts over straat loopt? Dat het niet aan de Oude Verlengde Veenendaalse weg kan liggen moge duidelijk zijn; die was nog mooi donker in 2000. Om een antwoord op deze vragen te krijgen is de WMR ingestapt voor een nachtelijke busrit over de Heuvelrug. Deze excursie was georganiseerd door de NMU, en begeleid door boswachter Tjitske Lubach en lichthinderspecialist Wim Schmidt van Sotto le Stelle.

Voordat de bus Rhenen aandeed waren de inzittenden al behoorlijk "verlicht" over goede en slechte verlichting op de Utrechts Heuvelrug. De voorbeelden van de eerste categorie worden helaas ruim overtroffen door de tweede, maar er is ook een sprankje hoop. Eerst maar het slechte nieuws. Sportvelden (denk ook aan tennisvelden) en paardenbakken zijn enorme lichtvervuilers. Op industriegebieden staan de lampen vaak ook alle kanten uit te stralen, met als dieptepunt op deze rit een sterke lamp van steenfabriek Timmermans die naast het bedrijf ook de waardevolle Amerongse bovenpolder 's-nachts bijlicht. Tuinverlichting die omhoog straalt bij woningen midden in de natuur, en lantaarnpalen midden in het bos: het lijkt allemaal zinloos en onzinnig. In de buurt van Wageningen staan wat kassen van de Universiteit op de eerste indruk meer dan nodig naar boven te stralen. En nooit eerder gerealiseerd: waarom hangt boven elke deur van de flats (in Wageningen) een lamp die niet alleen de deur verlicht, maar ook het oneindige. Als de bus rond 22:45 uur eenmaal

Rhenen inrijdt valt eigenlijk op dat het centrum ingetogen en zelfs gezellig verlicht is. Waar is nu de boosdoener die onze gemeente zo'n slechte naam geeft? De Cuneratoren wordt door diverse schijnwerpers verlicht. Dat kan een nadelig effect hebben op de satelietmetingen, maar deze verlichting gaat na 23:00 uur uit. Als we wat doorrijden richting Ouwehand zien we de grootste vervuiler op de Heuvelrug: de sportvelden van Rhenen. Deze lampen zijn bijzonder sterk en stralen alle kanten uit, waaronder waarschijnlijk wellicht ook nog wel een stukje veld, maar met name de omgeving. De mensen die daar dicht in de buurt wonen moeten hier wel enorme last van hebben, en volgens de gids is het niet moeilijk om hiertegen maatregelen te laten afdwingen. Beter nog: De gemeente zou hiertoe eigenlijk zelf het initiatief kunnen nemen. Op de terugweg rijden we langs de Cuneraweg bij Achterberg onder aan de Laarsenberg. Een verlichte privéweg loopt het bos in, de reden van verlichting ontgaat ons. Maar er zijn ook wat goede voorbeelden, en de hoop ontstaat tijdens de busreis dat de schade gedeeltelijk omkeerbaar moet zijn omdat het oplossen van lichthinder in sommige gevallen niet eens zo problematisch is. Het is wel een kwestie van allereerst beseft en vervolgens van willen. Op een enkel voetbalveld worden al moderne lampen en bijbehorende armaturen gebruikt die het licht alleen daar laten vallen waar het hoort: op het veld. Langs de weg Leersum-Amerongen staan op diverse plekken al nieuwe straatlampen die lichtuitstraling opzij tot een minimum beperken.

Tips voor verbeteringen

Wat kan er gebeuren om de situatie in Rhenen en omstreken te verbeteren? Er zijn diverse maatregelen te nemen van eenvoudig tot iets lastiger/duurder. Een greep uit de tips:

- Vervang de lichten op sportvelden en paardenbakken door lampen en armaturen die het licht alleen op het veld laten schijnen. Dit zou voor Rhenens een groot winstpunt zijn.
- Vervang de straatverlichting door stralers die alleen de weg verlichten. Dit is al ten dele in uitvoering op de N225.
- Verwijder lantaarnpalen midden in het bos. Vervang deze in bochten en splitsingen door lichtgevende LEDs. Deze hebben een aantoonbaar positief effect op de verkeersveiligheid (de overgang licht/donker is niet zo abrupt meer) en stralen weinig licht uit. Plaats langs de weg in het bos reflecterende paaltjes. Op Utrechtse Heuvelrug zijn er nog diverse plekken op deze wijze onder handen te nemen.
- Verkeersveiligheid wordt niet groter door meer verlichting. Het effect is vaak juist tegengesteld omdat mensen harder gaan rijden bij meer verlichting. België is het

meest verlichte land op de weg (90% van de wegen, tegen 20% in Nederland en 5% in Duitsland), en in België vallen ook twee maal zo veel verkeersdoden als in Nederland (met naar het schijnt zo'n 40 slachtoffers per jaar ten gevolge van een botsing met een lantaarnpaal). De snelwegen rond de Heuvelrug worden 's-avonds al gedimd, en nu nog eerder na succesvolle actie van de NMU.

- Laat geen lampen stralen op de muur bij winkels, bedrijven en woonhuizen, en zeker niet op een witte muur.
- Doe raamverlichting en lichtbakken voor winkels en bedrijven 's-nachts na een bepaalde tijd uit. De meeste klanten liggen dan toch te slapen.
- Voer lichtreclame uit door lichte gedempte letters op een donkere achtergrond, en geen donkere letters op een felle witte achtergrond. Jan Scheffer Makelaar in Rhenen is een voorbeeld van goede verlichting; Hof van Rhenen is een voorbeeld van slechte verlichting.
- Verlichting voor sociale veiligheid is alleen nuttig als er ook iemand kijkt. Dat is meestal niet het geval in parken en plantsoenen, en daar lopen normaliter 's-nachts ook geen mensen, dus doe daar de verlichting na een bepaalde tijd uit. Dit geldt bijvoorbeeld voor het Koningin Elisabeth Plantsoen.
- Plaats minder sterke verlichting. Op de Oude Verlengde Veenendaalse weg staan nu lampen met Hogro armatuur met een TL-lamp van 36 of zelfs 54 Watt. Dat kan ook gerust 18 Watt zijn, zoals verderop bij de Nieuwe Veenendaalse Weg. Waarom zijn deze lampen nu eigenlijk aan; de nieuwe woningen zijn nog niet gebouwd?
- Veel lantaarnpalen binnen de stad stralen schuin en daarmee richting de aangrenzende huizen en de slaapkamers. Dit zijn meestal oudere typen palen; de nieuwere palen schijnen gewoon op de straat.
- Een belangrijkste tip voor de gemeente is het laten doen van een licht- en donkeronderzoek in de gemeente door een specialist in lichthinder, zoals bijvoorbeeld het bedrijf Sotto Le Stelle. Dit resulteert in een op maat gemaakt advies ter vermindering van lichthinder.

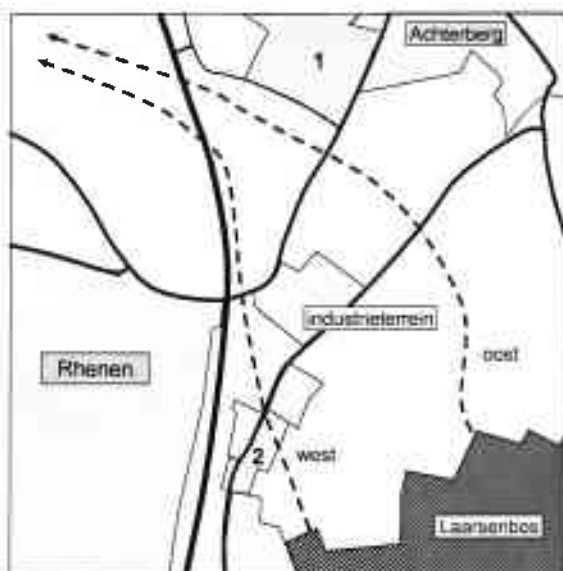
De gemeente kan een adviserende rol aannemen naar burgers en middenstanders. Bij bouwerken zou de overheid altijd het aspect lichthinder moeten meenemen in het ontwerp. Het zou een mooi streven zijn voor Rhenen om bij de volgende lichtstralings meting(en) minder hoog op de lijst te komen. Het doel daarbij is uiteraard om de lichthinder te laten afnemen in plaats van toenemen, zodat wij en de natuur 's-nachts weer de duisternis kunnen beleven.

Tom Mensink

ECOLOGISCHE VERBINDINGEN EN RECONSTRUCTIE BINNEVELD

Op dit moment spelen er in het gebied rond Achterberg een aantal zaken die voor de WMR en haar achterban relevant zijn. In het onderstaande een kort overzicht wat er speelt en hoe wij als WMR daar bij betrokken zijn.

Ecologische verbindingzone Laarsenberg
Het afgelopen half jaar zijn we bezig geweest met de uitwerking van plannen voor de Ecologische Verbindingszone tussen Achterberg en Rhenen, die de Laarsenberg en de Utrechtse Heuvelrug met elkaar moet gaan verbinden (EVZ-Laarsenberg). We hebben in een notitie vastgelegd welke knelpunten er liggen die weggenomen moeten worden en welke routes mogelijk zijn. Deze notitie is aangeboden aan burgemeester en wethouders, samen met een brief van een overleggroep waarin behalve de WMR ook de landschapcoördinator van de gemeente Rhenen, Otto Vloedgraven, en vertegenwoordigers van de provincie Utrecht, de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei en het Utrechts Landschap. Door de overleggroep wordt geadviseerd de oostelijke route te volgen, waarbij de verbindingzone het bedrijventerrein tussen Achterbergse Straatweg en Boslandweg aan de oostkant passeert. De verbindingzone was in eerste instantie gepland aan de westzijde, maar daar is tussen het bedrijventerein, de spoorweg en de kruising Lijnweg-Achterbergse Straatweg nauwelijks nog ruimte aanwezig (figuur 1).

Figuur 1 Overzicht alternatieve routes Ecologische verbindingzone met ligging uitbreidingsplannen Achterberg-West (1) en Boslandweg-Oost (2).

Bouwplan Achterberg-West

De aanleg van de ecologische verbindingzone Laarsenberg-Utrechtse Heuvelrug wordt bemoeilijkt door de bouwplannen van de gemeente. In de eerste plaats is daar het bouwplan Achterberg-West (figuur 1, locatie 1), waar een honderdtal woningen moet worden gebouwd. In een zienswijze op het ontwerp-bestemmingsplan hadden wij al aangegeven dat we op zich niet tegen deze uitbreiding van Achterberg zijn, gezien de redelijk compacte bebouwing en de aansluiting aan de kern van Achterberg. Tevens hebben we aangegeven dat we wel vragen hadden over het feit dat in het bestemmingsplan nergens aandacht wordt besteed aan de inpassing van de EVZ-Laarsenberg. Toen kort daarop de gemeente een vrijstelling aanvraag om met de bouw van woningen te beginnen werden we voor de lastige keuze gesteld wel of niet bezwaar te maken. Omdat we in het verleden geen bezwaar hebben gemaakt tegen deze woningbouwlocatie zou het onze betrouwbaarheid als gesprekspartner verminderen als we nu opeens wel formeel bezwaar zouden maken. Anderzijds wilden we graag zekerheid dat de nieuwbouw de aanleg van de EVZ niet zou frustreren. We hebben daarom een gesprek aangevraagd met de burgemeester en wethouder Bouwhuis om meer duidelijkheid te krijgen over de plannen van de gemeente. Door burgemeester en wethouder werd ons verzekerd dat het wel degelijk de bedoeling van de gemeente is om de EVZ-Laarsenberg te realiseren en dat de ruimte tussen Achterberg en Rhenen niet verder bebouwd zal worden. Bovendien werd aan de hand van een gedetailleerdere plankaart uitgelegd dat aan de zuidzijde van de wijk slechts 8 woningen zijn gepland en dat de ontsluiting en de recreatieve uitloop meer naar het noorden zijn gepland. Op basis van het gesprek hebben we uiteindelijk besloten geen bezwaar te maken tegen de vrijstelling.

Boslandweg-Oost

Waar we in het verleden wel bezwaar tegen hebben gemaakt is de 'afrondende bebouwing' langs de Boslandweg-Oost (figuur 1, locatie 2). Het gaat om een landschappelijk fraai gebied dat direct grenst aan de Laarsenberg. En vanwege de vele oude bomen en de rust is het voor bosdieren een belangrijke 'stepping stone' in de verbinding tussen de Laarsenberg en de rest van de Utrechtse Heuvelrug (figuur 2). We hebben onze bezwaren ingebracht in de inspraakprocedure voor het voorontwerp bestemmingsplan Boslandweg-Oost, dat verleden najaar ter visie lag. Inmiddels hebben we daar een reactie op gekregen. Daarin geeft de gemeente aan dat het gebied volgens het Natuurgebiedsplan Utrechtse Heuvelrug uit 2002 buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt, en dat de realisatie van de ecologische verbindingzone noordelijk van het plangebied zal moeten plaatsvinden.

Daarom zijn op grond van ons bezwaar geen veranderingen aangebracht in het ontwerp bestemmingsplan.

Figuur 2 De Boslandweg-Oost is nu nog een fraai overgangsgebied tussen de bebouwde kern en de Laarsenberg en voor bosdieren een belangrijke 'stepping stone' in de verbinding tussen Laarsenberg en Utrechtse heuvelrug.

Werkbezoek gedeputeerde Lokker i.v.m. reconstructie Gelderse Vallei

Woensdagmiddag 23 maart bracht gedeputeerde Lokker van de provincie Utrecht een werkbezoek aan Rhenen in verband met de reconstructie van de Gelderse Vallei. Doel was een beeld te krijgen van de problemen in het gebied en kennis te maken met de betrokken partijen. Ook de WMR was uitgenodigd om iets te vertellen over de ideeën voor de ecologische verbindingzone Laarsenberg (zie boven). Bij het bezoek waren behalve vertegenwoordigers van de gemeente ook vertegenwoordigers van groeperingen als de GLTO, Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei en de Ondernemersvereniging Achterberg uitgenodigd. Door de gedeputeerde werd aangegeven dat voor realisatie van plannen een breed draagvlak gewenst is: als de plannen breed gedragen worden is de kans groter dat ze binnen de reconstructie zullen worden gerealiseerd.

Samenwerking met Ondernemersvereniging Achterberg en SVGV

Tijdens bovengenoemde werkbezoek werd door Jan Rauw een presentatie gegeven van een plan voor het Binnenveld dat door de Ondernemersvereniging Achterberg en de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei (SGVG) is opgesteld. Een belangrijk onderdeel van het plan is de aanleg van een multifunctioneel centrum in het dorp, dat er toe moet leiden dat een aantal basale voorzieningen in het dorp terugkeren of behouden blijven. Maar het plan is veel breder dan alleen dit punt. In het plan wordt ook aandacht besteed aan bijvoorbeeld de aanleg van ecologische verbindingzones, fietspaden, en recreatieve voorzieningen (bed&breakfast, theeschenkerij en kanocentrum). Vanwege de brede opzet van het plan, en met in het achterhoofd de boodschap van de gedeputeerde dat een breed draagvlak voorwaarde is voor realisatie van plannen binnen de reconstructie, leek het ons een goed idee om mee te werken aan de verdere uitwerking van het plan. Dit voorstel is voorgelegd aan de initiatiefnemers (Jan Rauw van de Ondernemersvereniging en Peter Smits van de SVGV) die positief staan tegenover een bijdrage vanuit de milieubeweging, en is inmiddels ook voorgelegd aan het bestuur van de Ondernemersvereniging. Die is er mee akkoord gegaan dat het plan 'in overleg met en medewerking van de WMR' wordt opgesteld, waarbij uiteraard als voorwaarde geldt dat alle betrokken groeperingen akkoord moeten zijn met de uiteindelijke plannen zoals die door de vertegenwoordigers van de groeperingen in onderling overleg worden ontwikkeld. Vanuit de WMR zullen we ons voornamelijk richten op de 'groene' onderdelen van het plan, zoals de ecologische verbindingzones en de landschappelijke inpassing van fiets- en wandelpaden en andere recreatieve voorzieningen. Op korte termijn zullen we gaan kijken naar de invulling van de noordelijke verbindingzone tussen de Grift en de Utrechtse Heuvelrug, langs de Noordelijke Meentsteeg. Ik ben zelf heel benieuwd of het via deze samenwerking zal lukken om de oude scheidslijnen tussen milieubeweging en ondernemers, in het verleden ontstaan als gevolg van meningsverschillen over de inrichting van het Binnenveld, te slechten. Ik ben hier positief over gestemd, omdat ik denk dat vanuit beide partijen inmiddels wel het besef is doorgebroken dat het gebrek aan dialoog contraproductief werkt en alleen maar de verdere ontwikkeling van het gebied blokkeert.

Han Runhaar

PROVINCIE UTRECHT EN VEILIG FIETSEN

"In 1980 vormt het provinciebestuur een nieuw beleid: Om het woon/werkverkeer te ontmoedigen, wordt een ambitieus fietspadenplan opgesteld. Het doel is om langs de provinciale wegen veilige, comfortabele fietspaden aan te leggen. Zo wordt het voor de automobilist naar het werk aantrekkelijk gemaakt op de fiets te stappen. Het is de bedoeling om in een aantal jaren te komen tot een gesloten netwerk van vrijliggende fietspaden, langs de bestaande provinciale wegen"...

Aan het woord is Bert van Ginkel, projectleider N225 in Z.O. Utrecht. Wij zijn in gesprek gekomen met de heer van Ginkel omdat de N225 vanaf de Candialaan tot aan de grens met Wageningen gerenoveerd zal worden.

Procedure

In maart 2003 start de provinciale probleemverkenning aan de voet(en) van de Grebbeberg. De heer Gert Peek, ambtenaar Verkeer en Werken gemeente Rhenen, neemt deel aan de provinciale overleggen. De insnijding aan de westelijke voet van de Grebbeberg blijkt een "heel moeilijk punt". Er worden ideeën op papier gezet en een officieel UitvoeringsMobiliteitsPlan (UMP) wordt opgesteld. In oktober 2003 aanvaardt Provinciale Staten dit plan en wordt het opgenomen in de begroting á E 2.900.000.

Als de WMR de plannen leest in de Gelderlander besluiten wij in onze maandvergadering van november 2003 onze zienswijze naar de provincie te sturen. Na 17 maanden stilte belt de heer van Ginkel dat de plannenmakerij toegroeit naar de eventuele informatieavond en dat hij ons vooraf wil horen. Wij nodigden hem uit op onze vergadering van 5 april j.l. Op de toegestuurde schetsplannen zien wij dat het knelpunt zit in de verbreding van het wegvlak t.h.v. km.paal 40-42. Een nieuwe oplossing vraagt op die plek in het tracé een wegverbreding van 4 meter. Dit heeft als gevolg dat het talud wordt aangetast (zie figuur).

6 april 2005

In een zeer open gesprek wisselen wij van gedachten met de heer van Ginkel. In het gesprek komt naar voren dat het hier NIET gaat om veiligheid (ongevalstatistieken geven dat aan), maar om comfortverbetering. Hij licht ons

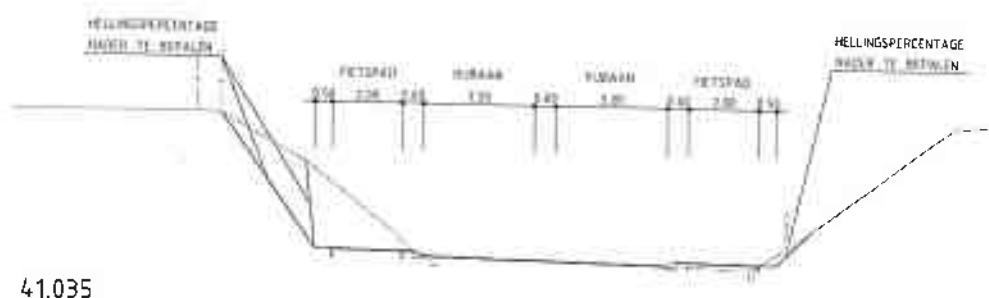
goed voor en hij luistert naar onze argumenten. Ook onze verbazing over het uitstel van het westelijke tracé van de N225 in Rhenen en de mogelijke overheveling van gelden wordt uitvoerig besproken. "Er is voor beide wegvakken geld gereserveerd en ze worden onafhankelijk van elkaar ontwikkeld".

WMR draagt meerdere varianten aan, nog bovenop onze zienswijze van 2003. We praten over: Onderlangs, Heimersteinselaan, bovenlangs op de noordflank t.h.v. de afrastering en natuurlijk het verlengde fietspad vanaf de Spoorgatverbinding. Nieuwe inzichten, zoals de fietsbrug over het Spoorgat, worden nu niet ter discussie gesteld, ondanks dat het gemeentebestuur van Rhenen dat plan goed heeft ontvangen. Onze inschatting is dat de 500-1000 fietsers (toersten en hardfietsers), die nu dagelijks over de Greb gaan met een betere bewegwijzering heel graag een andere route nemen dan OVER de berg. Het blijkt echter dat de beleidsbeslissing van 1980 (25 jaar geleden) nog hoog scoort en dat die plannen voorbereid worden; het provinciebestuur wil vasthouden aan het besluit om alle wegen van een naastliggend fietspad te voorzien. Tijdens de discussie dringt het nieuwe asfalt zich op. Als de "grote projecttekeningen" op tafel komen, komen ook de keerwanden -al of niet van natuursteen - de gel insputtingen, de gaasbodem om de structuur vast te houden en de bomenkap ter sprake. De ontdekking dat bij 4 meter wegverbreding ook de passage voor bosdieren boven over de kruinen vervalvt brengt een ecopassage in het gesprek enz. enz.

Conclusie

Het versnipperen van vervoersaders en de uitbreiding van asfalt op de Greb zijn de grootste knelpunten. Alle ingrepen brengen meer verhardingen, meer asfalt en meer licht in het gebied. Het gaat hier niet om een veiligheidsprobleem en er is absoluut geen milieuwinst te behalen, dus ons advies luidt: "Laat het tracé zoals het is; het middel (renovatie van de weg) is hier erger dan de kwaal". Aldus hebben wij bericht aan de provincie. Tijdens het gesprek heeft de WMR aan de heer van Ginkel meegegeven dat wij graag uitvoerig op de hoogte blijven én onze deskundigheid beschikbaar stellen.

Wil Schulte

4,1035

WIJKBEHEER EN DE WMR

Keuzes maken

Aan de lezers van de Nieuwsbrief zal het niet zijn ontgaan dat ik mijn inzet voor de WMR het laatste jaar heb moeten terugnemen. Geheel vrijwillig was die keuze niet. Mijn gezondheid maakte het noodzakelijk dat ik op vele fronten een stap terug moest doen. Mijn keus om een poos in Frankrijk te gaan wonen, herzag ik. De verschijnselen van chronische lyme (tekenbeetziekte) die mij plagen, energie benemen en mij belemmeren om op oude voet door te gaan, houden mij thuis in Elst. Actief in de WMR, deelname in de gemeentelijke adviesgroep Milieu, lidmaatschap van Platform Duurzaam Rhenen en schrijven voor de Hank, zijn verleden tijd. Eén "professie" tussen Rijn en Heuvelrug wil ik sparen: mijn functie als Wijkcontactpersoon. Mijn belangrijkste overweging om wél deel te blijven nemen aan Wijkbeheer was en is voor mij mijn betrokkenheid bij mijn directe leefomgeving.

Wijkbeheer Rhenen

Sinds de oprichting in 1999 ben ik bij Wijkbeheer Elst betrokken en in de gemeentelijke organisatie. We startten met een team van 7 dorpsgenoten. Door verhuizing zijn we nu met een groep van 5 wijkcontactpersonen. Inmiddels is de inhoud van het wijkbeheer doorontwikkeld van losse stoeptegel, overhangend groen en hondenpoep, naar óók maatschappelijke zaken en sociale problematiek in de wijk. Dus groen, rood, grijs én mens en dier vormen onderwerp van gesprek. De plenaire 5 april j.l.-vergadering omvatte een scala aan onderwerpen:

- burgerparticipatie i.s.m. de politie
- RO projecten afd. VROM
- civiele Reconstructies
- speelbeleidsplan afd. Verkeer en Werken
- projecten van Beheer Openbare Ruimten
- jeugdzaken.

De hele Rhenense "Wijkenclub" vulde de Raadzaal, tezamen met vele ambtenaren. Voorgezeten door Marco Ouwehand, ondersteund door de initiatiefnemer van "het Nieuwe Wijkbeheer" Luitjan Purmer, verliep deze 1^e plenaire vergadering succesvol.

Het Nieuwe Wijkbeheer

De doorstart van 5 jaar wijkbeheer oude stijl, zal niet de vorm, maar wel degelijk de inhoud van het Wijkbeheer veranderen en vooral uitbreiden. In de wijk wordt 2 tot 4 keer per jaar een bijeenkomst gehouden met de wijkcontactpersonen onder elkaar. De voorzitter mailt het verslag door aan de teamleider. Die onderneemt actie. Eén keer per jaar wordt een wijkschouw gereden met de betrokken ambtenaren en B en W. Ook één keer per jaar wordt er plenair met de 3 wijken, betrokken ambtenaren van Welzijn, VROM en Verkeer en Werken, de politie, de jongerenwerker en de Woningstichting vergaderd. Waarom ik dit blijf doen? Mijn betrokkenheid bij mijn leefomgeving levend houden, mijn inmiddels brede (milieu + samenleving + bestuurlijke) ervaringen delen, mijn denkvermogen inzetten en mijn idealen voeden. Alles in leuke samenspraak en met hopelijk positieve gevolgen voor ons allen, inwoners en het milieu. "Bloed kruipt waar het niet gaan kan....." Omdat ik er plezier aan beleef en me voorstel dat er meer WMR-betrokkenen dit "werk" willen doen, is deze info tevens een oproep voor dit vrijwilligerswerk.

Wil Schulte

Meer informatie: Wil Schulte, T 0318 471618
 E wil.schulte@planet.nl
 Teamleider: Marco Ouwehand, T 0317 681688
 E marco.ouwehand@rhenen.nl

BAGGERDEPOT IN DE ZANDWINPUT INGENSCHEN WAARDEN

In de twee voorgaande Nieuwsbrieven is uitgebreid bericht over het voornemen van het bedrijf Ingensche waarden B.V. om de zandwinput bij Ingen in de uiterwaard op de zuidoever van de Rijn tegenover Elst in te richten en te gebruiken als stortplaats voor ca. 5,4 miljoen m³ verontreinigde baggerspecie en uiterwaardengrond. De verontreinigde bagger is afkomstig uit het op diepte houden van vaargeulen en onderhoud van watergangen in de regio. De verontreinigde uiterwaardengrond komt uit het afgraven van uiterwaarden en de aanleg van nevengeulen in het kader van het plan "Ruimte voor de rivier".

Procedure tot nu toe

Voor de baggerstort heeft het bedrijf Ingensche Waarden BV vergunningen nodig op grond van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Deze vergunningen moeten worden afgegeven door Gelderland (Gedeputeerde Staten) en de minister van Verkeer en Waterstaat (V&W). Vanwege de omvang van de baggerstort en de ernst van de daarmee samenhangende milieueffecten moest voor de besluitvorming over de vergunningverlening de procedure voor milieueffectrapportage worden doorlopen. Om daaraan te voldoen is door Ingensche Waarden BV een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Dat MER heeft in de periode van december 2003 tot januari 2004 ter inzage gelegen met mogelijkheid tot inspraak. In een volgende stap zal Ingensche Waarden B.V. binnenkort de aanvragen indienen voor de benodigde vergunningen. Vanwege deze situatie waarbij het MER en de vergunningaanvragen niet tegelijkertijd werden opgesteld, ingediend en ter visie gelegd, konden Gelderland en V&W nog geen antwoord geven op de vele vragen die in de inspraak over het MER naar voren waren gekomen. Die situatie wierp veel onbegrip op bij de insprekers en belangengroepen. Om daarin tegemoet te komen nam Gelderland vrijwillig het initiatief om alle maatschappelijke inspraakgroepen en de betrokken gemeenten (Buren, Rhenen en Amerongen) uit te nodigen voor een aantal gesprekken over de bezorgdheden die leven bij die groepen en gemeenten. Van alle partijen die waren uitgenodigd namen uiteindelijk alleen de Milieuwerkgroep Buren, de Gelderse Milieufederatie en de WMR deel aan het overleg. De redenen voor de WMR om deel te nemen, zijn aangegeven in de vorige Nieuwsbrief. De Stichting "Red de Betuwe" en de bewonersgroep "De Ganzert/Kalverlandseweg" gaven meteen aan niet mee te willen doen omdat zij op het standpunt staan dat het baggerdepot er niet mag komen en dat daarom deelname zinloos zou zijn. De gemeente Buren

trok zich terug nadat haar raad besloten had niet mee te zullen werken aan een planologische inpassing van het baggerdepot. Amerongen en Rhenen hadden geen menskracht beschikbaar. Het overleg vond plaats in de periode van juni 2004 tot februari 2005. Begin februari vond de afrondende bespreking plaats met de milieudeputeerde van Gelderland, de heer Aalderink.

Opstelling WMR in het overleg

De WMR gaf aan op zich niet gekant te zijn tegen het baggerdepot, mits dat gebeurt onder bepaalde strikte voorwaarden. De WMR heeft deze mening omdat verontreinigde baggerspecie beter op een geconcentreerde wijze geborgen kan worden in speciale daarvoor ingerichte depots dan verspreid gelegen te blijven in het milieu. Bovendien kan de eindafwerking van het depot een meer natuurvriendelijk resultaat opleveren dan een zeer diepe waterplas met steile oevers die overblijft wanneer de zandwinning in de plas wordt beëindigd. Bij het voornemen zijn vier aspecten van belang, te weten:

- het aanbod van de te storten verontreinigde bagger en uiterwaardengrond en de benodigde stortcapaciteit daarvoor in Gelderland alsook de betekenis daarvan voor de noodzaak om de plas in de Ingensche Waarden in te richten als baggerdepot,
- de geohydrologische situatie en de inrichting van het depot met het oog op de verspreiding van verontreinigingen via het grond- en oppervlaktewater,
- de milieuhinder voor de omgeving vanwege extra ontzanding in de plas en tijdens de stortfase door de aanvoer van de bagger en uiterwaardengrond, door eventuele zandscheiding en door de stortactiviteit zelf,
- de eindafwerking van de plas als watervogelhabitat.

Het precieze aanbod en de herkomst van verontreinigde baggerspecie en uiterwaardengrond is niet goed te voorspellen. Daarom is de verontreinigingsgraad van de baggerspecie en de uiterwaardengrond die in het depot terecht kan komen, nog onbekend. Als de provincie en V&W zouden besluiten om de gevraagde vergunningen te verlenen, dan moeten de berekende acceptatiecriteria voor de als gidsstof gehanteerde PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), zware metalen, PCB's (polychloorbifenylen) en pesticiden garanderen dat wordt voldaan aan de criteria van het Beleidsstandpunt Verwijdering Baggerspecie voor de uitloging van verontreinigingen.

Het is onduidelijk of de locatie ligt in een kweldan wel in een infiltratiegebied. Het gebruikte geohydrologische model in het MER geeft daarvoor onvoldoende uitsluitel. De WMR acht het optreden van kwel dan wel infiltratie van minder belang omdat *Ingensche Waarden heeft besloten het depot uit te voeren met afdichting*

van de bodem en de taluds. Door die voorziening wordt de verspreiding van verontreiniging uit het depot zeer sterk gereduceerd. De WMR baseert zich daarbij op het oordeel van de Commissie voor de milieu-effectrapportage over het MER. De Milieuwerk-groep Buren hecht daarentegen zo veel waarde aan de onzekerheid over de geohydrologische situatie dat zij daarom gekant blijft tegen de komst van het depot. *Ingensche Waarden B.V. heeft aangegeven af te zien van extra ontzanding en waarschijnlijk ook van zandscheiding ter plaatse. Dat is milieuwinst.* De resterende milieuhinder die zal worden ondervonden in de omgeving van de depotlocatie is afhankelijk van de duur van de stortfase en de werktijden. Wat betreft de duur van de stortfase is de WMR van mening dat de provincie de mogelijkheid moet overwegen om een harde oplevertermijn vast te leggen. Dit is in de bouwwereld ook gebruikelijk. Een harde oplevertermijn is van belang omdat de duur van de stortfase is gerelateerd aan de acceptatiegraad van het depot in de omgeving. Hoe korter de stortfase duurt, hoe korter de periode van milieuhinder is en hoe sneller een eindsituatie kan ontstaan die uit ecologisch oogpunt beter en aantrekkelijker is dan de huidige zandwinput met haar grote diepte en steile oevers. Betreffende de werktijden wijst de WMR op de voorwaarden die zijn opgenomen in de vergunning voor een andere baggerstort: Kaliwaal. Dat houdt in dat bij een eventuele slibstort zal gelden dat er alleen tijdens normale werkuren gewerkt zal mogen worden en dus niet in de avond of nacht. Er zal dus niet met licht gewerkt hoeven te worden. Vanwege de ligging in een Vogelrichtlijngebied zal er 's winters niet gewerkt kunnen worden omdat de Ingensche Waarden een rustgebied is voor overwinterende ganzen.

De provincie Gelderland bracht in februari een persbericht uit over het overleg waaraan als bijlagen werden toegevoegd de standpunten van de WMR en de Milieuwerk-groep Buren. Het persbericht werd alleen opgepakt in het huis-aan-huisblad "Stad Buren".

De WMR heeft veel nut gehad aan de informatie die zij ontving tijdens het overleg. Gelderland en V&W hebben de deelnemende partijen alle informatie gegeven die beschikbaar was en zij hebben op geen enkele wijze druk uitgeoefend op de meningsvorming van de deelnemende partijen. Ook werd als vanzelfsprekend geaccepteerd dat de WMR zich het recht voorhoudt om, indien nodig later formeel te reageren op volgende stappen in de besluitvorming, mogelijk in de vorm van bezwaar en beroep.

Grindverwerkingseenheid in de zandwinput
Op 4 februari stond een advertentie van de provincie Gelderland in het huis-aan-huisblad

"Stad Buren" met melding door Ingensche waarden B.V. van de tijdelijke inzet van een grindverwerkingseenheid tijdens de huidige zandwinning. Wij werden daarover getipt door de actiegroep "De Ganzert/Kalverlandse weg" in Ingen met de vraag of de WMR daarin aanleiding zou zien bezwaar te maken. Daarom staken wij ons licht op bij Gelderland. Dat leverde het volgende resultaat op:

- *Hoe "tijdelijk" is de tijdelijke inzet van de grindverwerkingseenheid?* Het gaat om het wegwerken van een depot grind dat in de loop van de tijd met het winnen van zand naar boven is gekomen uit de put. Daarvoor wil het bedrijf gedurende 8 - 20 weken de grindverwerkingseenheid inzetten.
- *Wat zullen de werktijden van de grindverwerkingseenheid zijn?* De melding van de inzet gebeurt onder de vigerende vergunning die de zandwinning toestaat voor de nog korte resterende tijd. In de vergunning is bepaald dat de werktijden gedurende 11 uur mogen plaats vinden in de periode tussen 7.00 uur 's morgens en 7.00 uur 's avonds. Daarbuiten mag dus niet gewerkt worden. Als dat toch gebeurt, dan kan worden geklaagd en gevraagd om handhaving.
- *Wat is de geluidsproductie van de grindverwerkingseenheid en het niveau van de geluidsimmissie op gevoelige punten?* De bronproductie (geluidsemisatie) van de grindverwerkingseenheid is aanzienlijk: 114 dB(A). De geluidsimmissie is vanzelfsprekend veel minder vanwege de afstand tot het punt van ontvangst en ook vanwege demping aan de bron (omkasting van de geluidsbronnen, d.w.z. de motor en de trilzeven). In de oprichtingsvergunning van 1993 is aldus bepaald dat de geluidsimmissie op 7 berekeningspunten die alle bij huizen op de zuidoever van de Rijn staan (er zijn dus geen punten in Elst) nergens hoger dan 45 dB(A) mag zijn. Ingensche Waarden B.V. zal zich daaraan moeten houden, ook met de inzet van de grindverwerkingseenheid. Als er door omwonenden wordt geconstateerd dat de geluidsimmissie beduidend hoger zou zijn dan voorheen, dan kan worden geklaagd en worden gevraagd bij de provincie om handhaving van de vergunning.

Deze informatie maakt dat het niet nodig was bezwaar in te dienen bij GS Gelderland. Wel zal de WMR en Elst de tijdelijke inzet van de grindverwerkingseenheid goed moeten volgen en een vinger aan de pols houden dat de periode van maximaal 20 weken niet wordt overschreden, dat wordt gewerkt binnen de dagelijkse werkuren en dat het geluidsimmissie niveau van 45 dB(A) niet aanzienlijk wordt overschreden.

Jules Scholten

UITBREIDING REMMERDEN - BESTUURLIJK DOMINOSPEL

Een analyse van de tot stand koming van de uitbreiding van 5 ha.

Streekplan 1994-2004

Op het aller laatste nippertje is in 1994 door lobby van VVD wethouder J. Fukkink voor RO (op dit moment als voorzitter van de Rhenense ondernemersvereniging en als particulier projectontwikkelaar betrokken bij Remmerden) in de tekst van het Streekplan 1994 - 2004 een mogelijke uitbreiding van Remmerden opgenomen. De tekst is kort: "*Het solitair op enige afstand van Rhenen gelegen bedrijventerrein Remmerden heeft nog een beperkte restcapaciteit. T.b.v. in Rhenen gevestigde bedrijven is er een uitbreiding van 5 ha bruto toegestaan. Verdere aanpassingen passen niet in het provinciaal beleid*".

Wat is er gebeurd sinds 1994?

De gemeente had alle tijd want voorlopig lagen er nogal wat natuurlijke obstakels voor dit kwalitatief hoge landschap. Bovendien was de nood van verplaatsing van Rhenense bedrijven kennelijk niet zo hoog. In de tussentijd werd het ambachtelijke bedrijventerrein Brinkhoutterrein stevig verdicht. Op het bestaande industrieterrein Remmerden kwam na de verkoop van de voormalige steenfabriek Over-Betuwe onverwacht 7 ha. extra bedrijventerrein vrij.

Het nog steeds vigerende bestemmingsplan Remmerden dateert van mei 1988. Vernieuwing van een bestemmingsplan is gewenst na 10 jaar. In januari 1998 lag een nieuw voorontwerp

actualisering bestemmingsplan industrieterrein Remmerden ter inzage. De WMR heeft hierop een zienswijze ingediend en o.a. gewezen op het feit dat de uitbreiding van Remmerden de status had van zoekgebied Nieuwe natuur in het belangrijke Natuurgebiedsplan Utrechtse Heuvelrug + het op dat moment in ontwikkeling zijnde plan voor een Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Dus twee reële obstakels voor de uitbreiding.

In het ontwerp plan Natuurgebiedsplan Utrechtse Heuvelrug (jan. 2002) wordt de beoogde uitbreiding van Remmerden door de provincie terecht aangewezen als EHS gebied. Het College maakt hiertegen bij de provincie bezwaar en herinnert de provincie fijntjes aan de passage uit het Streekplan 1994-2004, want het zou toch uitbreiding industrieterrein worden...? Als loyale partner schrapte de provincie de status van EHS. Let wel: *niet als kwalitatief oordeel over natuur en landschap*, maar als gevolg van een eerdere bestuurlijke toezegging. In oktober 2002 wordt het Natuurgebiedsplan vastgesteld.

Een dergelijke domino strategie van eliminatie van obstakels wordt ook gevolgd bij het plan Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Aldus vormt het industrieterrein Remmerden een opvallende kunstmatige enclave binnen het inrichtingsplan dat in maart 2003 wordt vastgesteld. *Wederom geen kwalitatief oordeel over natuur en landschap.*

Gevolg: pas anno 2002 en 2003 wordt in de belangrijkste provinciale plannen rekening gehouden met een uitbreiding van Remmerden. Praktisch gezien betekent dit dat bezwaar maken weinig kans biedt.

Hoe staat het inmiddels met de actualisering van het bestemmingsplan uit 1988?

De actualisering die begonnen is met een voorontwerp uit 1998. Maar nog steeds is er geen nieuw bestemmingsplan!

Complicatie bouwmarkt

Om de zaak nog ingewikkelder te maken is er sinds 1999 de complicatie van de verweving met een bouwmarkt voor Karwei op het bestaande industrieterrein Remmerden. Volgens het verouderde maar nog steeds vigerende bestemmingsplan uit 1988 was een bouwmarkt mogelijk via een speciale vrijstelling door het college. In 2000 was over de vestiging van een bouwmarkt een negatief PPC advies geweest vanwege de verkeersaantrekkende werking. Dat zou een uitstekend argument geweest moeten zijn voor het college om haar medewerking aan een vrijstelling te onthouden als niet passend in de ruimtelijke omgeving.

Convenant verkeersontsluiting

In 2002 bedenkt het college echter een list: 2 vliegen in één klap. De uitbreiding van Remmerden zou een nieuwe verkeersontsluiting moeten krijgen. Dan kan tegelijkertijd een speciale ontsluiting voor een Bouwmarkt aan het Tasveld geregeld worden. Bijkomstigheid voor de gemeente is dat de Bouwmarkt bereid is via een convenant aan de financiering van de ontsluitingswegen mee te betalen. Een eerste concept van dit convenant dateert van december 2002. In april 2004 gaat na een roerige commissievergadering in het dorpshuis in Elst de meerderheid van de raad accoord met uitbreiding Remmerden en bouwmarkt.

Noodzaak van uitbreiding voor bedrijven?

Hoe staat het nou met de noodzaak van de uitbreiding voor bedrijven die in 1994 zo nodig uit Rhenen verplaatst dienden te worden? In 1994 was er een lijst met bedrijven. Sindsdien zijn er nog 2 nieuwe lijsten verschenen, steeds met wisselende en nieuwe bedrijven.

Ontwikkeling van de WERV

Tussen 1994 en 2004 is de WERV opgericht. In de visie van dit regionale samenwerkingsverband tussen Wageningen-Ede-Rhenen-Veenendaal zijn Ede en Veenendaal aangewezen als regionale opvang voor industrieterreinen. Dus uitbreiding Remmerden was achterhaald beleid.

Conclusies?

- Er is nog steeds geen nieuw bestemmingsplan. Het verouderde beleid sinds 1988 is nog steeds geldend.
- De gemeente kiest voor versnelde art. 19 procedures:
  - A. Op 28 oktober 1999 voor een uitbreiding van 6,2 ha (i.p.v. 5 ha). Deze procedure is gestagneerd bij de provincie door een negatief PPCadvies voor een bouwmarkt.
  - B. In sept. 2004 kiest het college wederom voor een art.19 procedure voor het bouwrijp maken van de uitbreiding.
- Via een domino strategie ruimt het college alle obstakels, zoals de door de zienswijze van de WMR in 1999 aangedragen argumenten over zoekgebied EHS en Nationaal Park Heuvelrug, doeltreffend uit de weg.
- De gemeente laat zienswijzen van bezwaarmakers links liggen. Bijna 3 jaar later, pas op 31 januari 2002, ontving de WMR eindelijk een reactie van het college op haar ingediende zienswijze uit oktober 1999. De aange-stipte obstakels over de EHS-waardigheid van het gebied, liggend in het in ontwikkeling zijnde Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug waren gedurende de 3 jaar wachttijd vak-kundig via een domino taktiek uit de weg geruimd. Dus, helaas WMR, pech gehad, bedankt voor uw tips, maar uw bezwaren zijn inmiddels ongegrond geworden!!
- In de tussentijd laat de gemeente wél gretig haar oren hangen naar projectontwikkelaars voor de vestiging van een bouwmarkt en riskeert hiermee financieel verlies (convenant met bouwmarkt met kostenverdeling voor een gezamenlijke verkeersontsluiting, terwijl de bouwvergunning nog niet eens is verleend). Als straks een bouwvergunning met succes aangevochten wordt, o.a. vanwege de verkeersaantrekkende werking, dan kan de gemeente zeker een schadeclaim verwachten.
- Zowel gemeente als provincie hebben een staaltje van bestuurlijk en verwarrend dominospel laten zien als gevolg van een in 1994 onbezonnen toezegging van de provincie voor een uitbreiding op een terrein dat toen ook al aangewezen was als zoekgebied Nieuwe natuur.

Willy Hoorn-de Vries

FINANCIËEL OVERZICHT 2004 WMR

Liquide middelen	1-1 2004		
Postbank	2017		
ASN milieusparen	3937		
Triodos	605		
	subtotaal	6559	
Inkomsten			
Donaties	2088		
Renten	119		
Teruggave Kvk	4		
	subtotaal	2211	
	Totaal		8770
Uitgaven			
Kantoorben.,drukwerk	954		
Reis en autokosten	95		
Contributies, abonnementen, boeken	390		
Telefoon en porto	244		
Divers algemeen en representatief	461		
Jaarvergadering	121		
Leges	273		
	subtotaal	2538	
Liquide middelen	31-12 2004		
Postbank	71		
ASN milieusparen	5546		
Triodos	615		
	subtotaal	6232	
	Totaal		8770

Alie de Boer-Waanders

ADRESSEN EN LINKS

- Commissie MER:** Informatie over MER-rapportages, W: www.commissiemer.nl
- Gemeente Rhenen:** W: www.rhenen.nl
- Goede Waar & Co:** Vereniging voor mens-, dier- en milieuvriendelijk consumeren. Postbus 61236, 1005 HE Amsterdam.
T: 020-6863338, E: goedewaar@xs4all.nl W: www.goedewaar.nl
- VROM-Inspectie,** Regio Noord-West (Noord-Holland, Utrecht en Flevoland), Kennemerplein 6-8
Postbus 1006, 2001 BA HAARLEM, T: 023 - 515 07 00, F: 023 - 515 07 77.
- IVN, Vereniging voor Natuur- en milieueducatie:** vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Consulentenschap Utrecht: Landgoed Oostbroek, Bunnikseweg 39, 3732 HV De Bilt. T: 030-2210599, E: consulentenschap.utrecht@ivn.nl, W: www.ivn.nl.
Afdeling Veenendaal en omstreken W: www.ivn-veenendaal.nl
- Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV):** vereniging die actief in en met de natuur bezig wil zijn: met natuurbeleving, met natuurstudie en met natuurbescherming. Postbus 19320, 3501 DH Utrecht. Oudegracht 237, 3511 NK Utrecht, T: 030-2314797, E: bureau@knnv.nl, W: www.knnv.nl
- Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID):** Havenstraat 137, Postbus 2237, 1200 CE Hilversum,
T: 035-6257500.
- Landschapsbeheer Nederland:** Kaap Hoornreed 26, Postadres: Postbus 9756, 3506 GT Utrecht,
T: 030-2345010, E: post@landschapsbeheer.nl, W: www.landschapsbeheer.com
- Milieu Centraal:** is een landelijke organisatie die consumenten praktische en betrouwbare milieu-informatie biedt.
Pausdam 2, 3512 HN Utrecht, informatielijn: 0900-1719 (€ 0.15 pm).
T: 030-2305070, E: info@milieucentraal.nl, W: www.milieucentraal.nl
- MKIC (Milieuklachten- en Informatie Centrum) van Gelderland:** voor alle klachten over stankhinder.
T: 026-3599999, E: mw.mkic@priv.gelderland.nl
- Natuur en Milieufederatie Utrecht:** Emmalaan 41, 3581 HP Utrecht. T: 030 2544457, E: info@nmu.nl,
W: www.nmu.nl
- Nivon:** maakt zich sterk voor duurzame recreatie in harmonie met natuur en milieu. Hilversumstraat 332, 1024 MB Amsterdam. T: 020-4350700, E: info@nivon.nl, W: www.pz.nl/nivon
- Platform Biologica:** beleids- en promotieorganisatie voor biologischelandsbouw en voeding. Postbus 12048, Nieuwe Gracht 15, 3501 AA Utrecht, T: 030-2339970, E: info@platformbiologica.nl,
W: www.platformbiologica.nl
- Provincie Utrecht:** informatie provinciale plannen zoals Streekplan en nieuwe Milieubeleidsplan.
W: www.provincie-utrecht.nl
- Servicepunt natuur- en milieuvrijwilligers in de provincie Utrecht:** meest actuele aanbod van cursussen, activiteiten en aantrekkelijke vacatures voor de (toekomstige) actieve vrijwilliger op het gebied van natuur en milieu. Onderdeel van zes samenwerkende Utrechtse natuur- en milieuorganisaties: IVN Consulentenschap Utrecht, Landschapsbeheer Utrecht, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, het Utrechts Landschap en de NMU. W: www.natuurwerk-utrecht.nl
- Stichting Echte Welvaart:** Wat is échte welvaart voor jou en welke welvaart wens jij Nederland toe? En wat doe je eraan? Bedrijvencentrum Lombok, Niasstraat 1, 3531 WR Utrecht.
T: 030 2919931, E: info@echtewelvaart.nl, W: www.echtewelvaart.nl
- Stichting Gierzwaluwenwerkgroep Nederland:** informatie over de biologie van de gierzwaluw, de opvang van gierzwaluwen, nestvoorzieningen voor gierzwaluwen etc. W: www.pz.nl/gierzwaluw
- Stichting Greenpeace Nederland:** Veemkade 18-20, 1019 GZ Amsterdam.
T: 0800 - 4223344, E: info@greenpeace.nl, W: www.greenpeace.nl
- Stichting Het Utrechts Landschap:** Bezoekadres: Landgoed Oostbroek, Bunnikseweg 39, 3732 HV De Bilt. Postbus 121, 3730 AC De Bilt, T: 030-220 55 55, E: info@utrechtslandschap.nl,
W: www.utrechtslandschap.nl
- Stichting Natuur en Milieu:** onafhankelijke organisatie die opkomt voor een vitale natuur en een gezond milieu.
Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, T: 030-2331328, E: snm@snm.nl W: www.snm.nl
- Stichting Red de Betuwe!** Actiegroep tegen baggerdepot Ingensche Waarden. W: www.reddebetuwe.nl
- Stichting Reinwater:** zet zich in voor schoon oppervlaktewater. Hiervoor doet ze onderzoek en stimuleert ze het gebruik van duurzame alternatieven. Vossiusstraat 20 1071 AD Amsterdam
T: 020-5707808, E: info@reinwater.nl, W: www.reinwater.nl
- Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei:** alle informatie over Reconstructie Gelderse Vallei- Utrecht Oost:.
T: 0342-404242, E: info@svgv.nl, W: www.svgv.nl/reconstructie
- Vereniging Dierenbescherming:** organisatie die opkomt voor de belangen van alle dieren: gezelschapsdieren, landbouwdieren, dieren in het wild en proefdieren. Meldingen over dieren mishandeling en -verwaarlozing via 0900-20 21 210 (10 cpm). Floris Grijpstraat 2, Postbus 85980, 2508 CR Den Haag. T: 070-3142700,
W: www.dierenbescherming.nl
- Vereniging Milieudefensie:** Milieudefensie, Damrak 26, 1012 LJ Amsterdam.
T: 020-6262620, E: service@milieudefensie.nl, W: www.milieudefensie.nl
- Vereniging voor Milieurecht:** houdt zich zowel bezig met regelgeving op het gebied van de milieuhygiëne als regelgeving op het gebied van natuur- en landschapsbehoud. Donkerstraat 17, 3511 KB.
T: 030-2312221, E: info@milieurecht.nl, W: www.milieurecht.net
- Vlinderstichting:** zet zich in voor het behoud en herstel van dag- en nachtvlinders en libellen. Postbus 506, 6700 AM Wageningen, T: 0317-467346, E: info@vlinderstichting.nl, W: www.vlinderstichting.nl
- Vogelbescherming Nederland:** zet zich in voor alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden. Postbus 925, 3700 AX Zeist. Bezoekadres Driebergseweg 16c, 3708 JB Zeist. T: 030-6937700, E: info@vogelbescherming.nl, W: www.vogelbescherming.nl

DOELSTELLING VAN DE STICHTING WERKGROEP MILIEUBEHEER RHENEN

Waarvoor staat de WMR en hoe wil zij dat doen?

De WMR is een Stichting die tot doelstelling heeft het stimuleren van gunstige ontwikkelingen en het tegengaan van ongunstige ontwikkelingen op het gebied van milieu, natuur en landschap in de gemeente Rhenen en omgeving. De WMR streeft ernaar dit te bereiken door milieu- en natuurvriendelijke acties en door aandacht te geven aan milieu- en natuureducatie, voorlichting, natuurinventarisatie en onderzoek, alsook door een actieve bijdrage te leveren aan het ontwikkelen van plannen die van belang zijn voor de kwaliteit van milieu, natuur en landschap in de gemeente.

De WMR beschikt over veel praktische kennis en ruime ervaring op het gebied van milieu, natuur en ruimtelijke ordening die haar in staat stellen deze taken goed te vervullen. Daardoor is het aantrekkelijk voor de gemeente (en andere overheden) en voor organisaties in Rhenen en omgeving om de WMR te betrekken als een serieuze en goed geïnformeerde gesprekspartner bij allerlei onderwerpen, activiteiten en ontwikkelingen met een (belangrijke) milieu- en/of natuurcomponent.

Als belangenorganisatie met statuten (d.d. 23-02-1973, gewijzigd 01-01-2002) voldoet de WMR aan de eisen van de Algemene Wet Bestuursrecht en als zodanig kan zij ook een vertegenwoordigende rol vervullen.

De beschrijving van de doelstelling waar het gaat om betrokkenheid bij ruimtelijke plannen en andere voornemens die van invloed zijn op milieu en natuur, maakt voorspelbaar bij welke typen van ontwikkelingen in de gemeente en omgeving verwacht mag worden dat de WMR in actie komt. Daarbij heeft zij drie verschillende mogelijkheden van benadering: pro-actief, vroegtijdig coöperatief en reactief. Per situatie kiest zij welke aanpak het meest geschikt is.

- In de *pro-actieve aanpak* signaleert de WMR zelf een kritiek punt of een kans en ontwikkelt zelf een actie om op dat punt tot een positief resultaat te komen, onder meer door het verzamelen en doorgeven van relevante milieu- en natuurinformatie aan de gemeente en andere betrokken instanties ten behoeve van milieuvriendelijke ontwikkelingen.
- In de *vroegtijdig coöperatieve aanpak* geeft de WMR aan vroegtijdig ingeschakeld te willen worden in plannen met de bedoeling om in de voorbereiding daarvan mee te denken en samen te werken met de gemeente en met andere partijen om daarmee de milieu- en natuurbelangen zo vroeg en goed mogelijk te borgen. Dit kan worden toegepast bij specifieke ontwikkelingen of structureel bij vormen van overleg met de gemeente.
- Tenslotte is er de *reactieve aanpak* waarbij de WMR haar zienswijze kenbaar maakt tijdens ontwikkelingen of als belangenorganisatie op procedurele en juridische grond bezwaar of beroep aantekent. In dit laatste geval komt de WMR in actie om zodoende ontwikkelingen tegen te houden, die in een gevorderd stadium van besluitvorming zijn en waarvan de WMR vindt dat die negatief zijn voor milieu, natuur en landschap.

In het geval dat de WMR kiest voor een pro-actieve of coöperatieve benadering, behoudt zij zich het recht voor om in een later stadium, indien nodig alsnog een reactieve aanpak te volgen met bezwaar en beroep.